

Kulturhistorisk rapport

Udgravning ved Krebsen, City Syd.

Bebyggelse fra bondestenalderen og overgangen mellem yngre bronzealder og ældre jernalder,

J.nr. ÅHM 7039

Udgravning Maj 2020.

Rapport udfærdiget af: Arkæolog Peter Thomsen

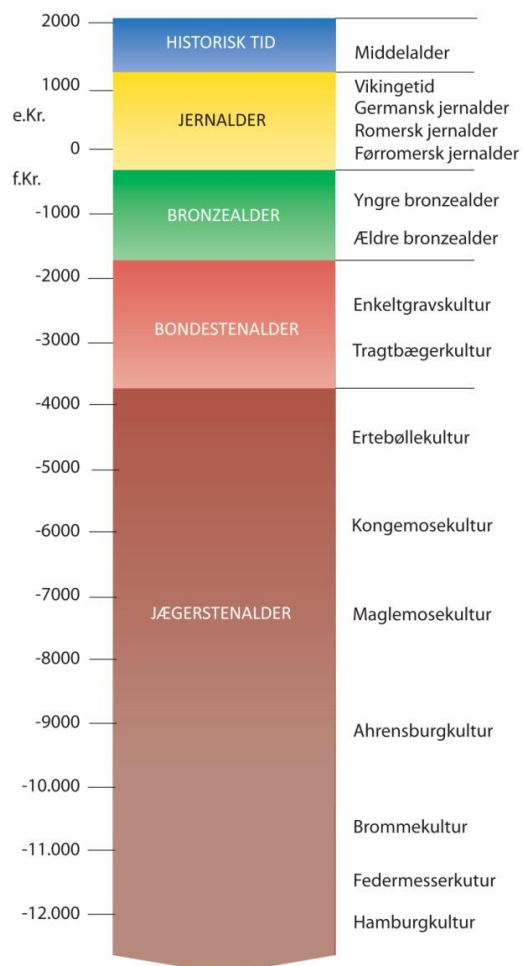
Telefon: 99 31 74 00

E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Undersøgelsens baggrund.....	2
Lokalområdet i oldtiden.....	2
Undersøgelsens resultater.....	3
Sammenfatning og perspektivering.....	4
Hvis du vil vide mere.....	5
Udgravningsdata.....	6

Indledning

I maj 2020 gennemførte Nordjyllands Historiske Museum en arkæologisk udgravning ved Krebsen ved City Syd. Efter feltarbejdet er der blevet gjort status over udgravningens resultater, som nu foreligger i både dette format og i den mere udførlige arkæologiske udgravningsberetning. Den arkæologiske beretning, genstandsmateriale samt digital dokumentation bliver opbevaret af Nordjyllands Historiske Museum.

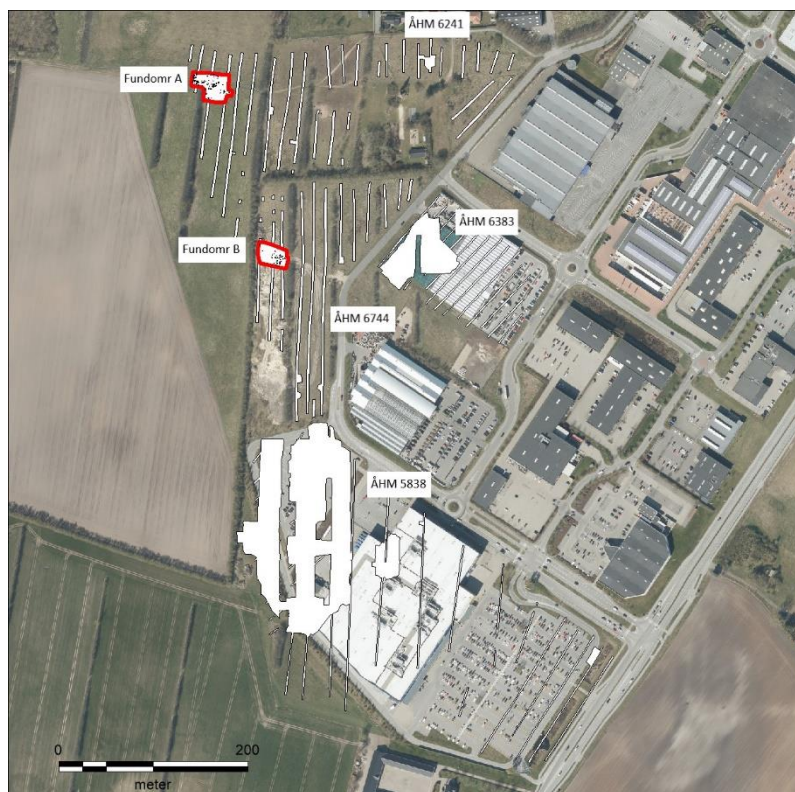
Ved den arkæologiske udgravning blev der udgravet to fundområder der indeholdt stolpesporene fra fire langhuse fra bondestenalderen og yngre bronzealder/ældre jernalder, samt en række interessante gruber fra bondestenalderen.

Undersøgelsens baggrund

I januar og februar 2020 udførte Nordjyllands Historiske Museum en forundersøgelse ved Krebsen, da Aalborg Kommune ønskede at sælge arealet. Forundersøgelsen skulle klarlægge, om en egentlig udgravning var nødvendig før evt. bebyggelse. Forundersøgelsen resulterede i, at der blev fundet to fundområder (A og B), som indeholdt anlæg af kulturhistorisk interesse.

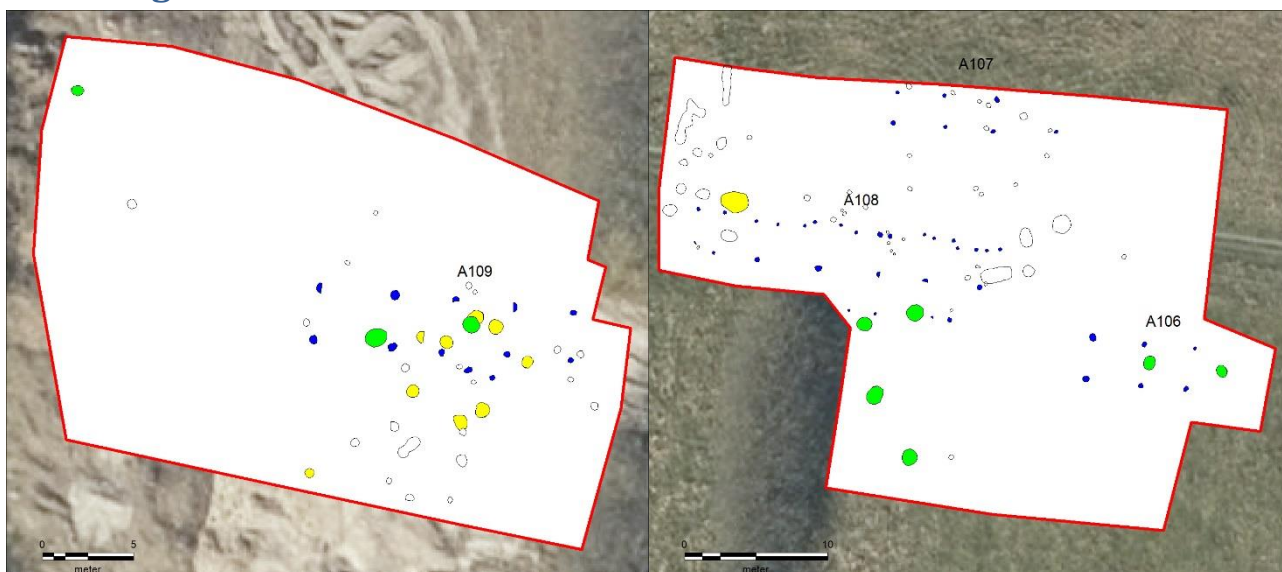
Lokalområdet i oldtiden

De to udgravede fundområder ligger på østsiden af en bakke på kanten af Østerådalen. I dag er området domineret af de store forretninger ved City Syd, men i oldtiden bestod området bl.a. af våde enge i ådalen. Bakkerne omkring Aalborg var i store dele af oldtiden tæt bebygget og lige syd for udgravningen, er der tidligere bl.a. udgravet en større bebyggelse fra yngre bronzealder/ældre jernalder og en gravplads fra bondestenalderen.

Figur 1. De to fundområders placering ved City Syd (rød) og alle søgegrøfter og udgravningsfelter i nærheden (hvid). Baggrund: Ortofoto 2018 © Kort- og Matrikelstyrelsen.

Undersøgelsens resultater

Figur 2. De to fundområder. Fundområde A til venstre og B til højre. Tagbærende stolpehuller (blå), gruber (gul) og kogestensgruber (grøn). Baggrund: Ortofoto 2018 © Kort- og Matrikelstyrelsen.

Ved udgravningen af fundområde A blev der fundet to treskibede- og et toskibet langhuse. De treskibede langhuse (A106 og A107) er fra yngre bronzealder/ældre jernalder. Husene er bevaret i form af de tagbærende stolper og har oprindeligt været lidt over 10 meter lange. Det toskibede langhus (A108) har foruden de tagbærende stolper også bevaret en stor del af vægstolperne. Det har været betydeligt større end de to treskibede langhuse og var ca. 21 meter langt. Huset er, ved hjælp af C14-datering, dateret til den sidste del af bondestenalderen mellem ca. 2100 og 1900 f.Kr. I to af de tagbærende stolper blev der fundet forholdsvist store mængder af forkullede kornkerner af arten nøgen byg. Tilstedeværelsen af disse kornkerner viser, at denne type korn blev dyrket på samme tid, som huset var i brug. Nøgen byg er desuden den mest udbredte kornart i bondestenalderen.

I fundområde B blev der fundet et treskibet langhus og en gruppe små gruber. Huset (A109) består af de tagbærende stolper og to stolpehuller, der markerer indgangen til huset. Huset har været ca. 15 meter langt og dateres til yngre bronzealder/ældre jernalder. Under og syd for huset lå der ni små gruber, som indeholdt flinteafslag, som formentlig stammer fra fremstilling af flinteredskaber, og ornamenteret keramik fra tragtbægerkulturen i den første halvdel af bondestenalderen. Flere af gruberne indeholdte også forkullede korn af arten emmer, som

Figur 3. Ornamenteret keramik fra grube A114.

ligesom nøgen byg, er en normal korntype i bondestenalderen. I en enkelt grube blev der desuden fundet adskillige forkullede skaller fra hasselnødder. Selvom der ikke blev fundet spor efter huse, som tidsmæssigt passer sammen med gruberne, så fortæller grubernes indhold om, at der i området blev dyrket emmer og indsamlet hasselnødder i den første halvdel af bondestenalderen.

Sammenfatning og perspektivering

Udgravningen ved Krebsen har bidraget til vores viden om, hvor oldtidsmennesket har boet, og hvordan de har udnyttet landskabet lokalt omkring Østerådalen og regionalt omkring den østlige Limfjord. Især de betydelige mængder af forkullede korn og skallerne fra hasselnødder bidrager til vores viden om, hvilke afgrøder man dyrkede i bondestenalderen og hvilke planter man indsamlede.

Ligesom der syd og øst for udgravningen er fundet bebyggelse fra oldtiden, så er der stor chance for, at der vil blive fundet mere, hvis der bliver udført flere arkæologiske undersøgelser mod nord og vest.

Langhus

Langhuset er det hus, hvor man har boet og haft sine dyr på stald. Det har fået sit navn, da husene er aflange, oftest 5-6 m brede. Det er forskelligt, hvor lange husene er. De fleste huse er mellem 15 og 25 m lange, men de kan være så lange som 40-50 m, selvom det hører til sjældenhederne.

Der er også mindre bygninger, som har været brugt som fx arbejdsrum og til opbevaring. Indgangene er i langhusenes lange vægge, og indrettes oftest med bolig i den ene ende (mod vest) og stald i den anden (mod øst).

Hvis du vil vide mere

Som yderligere læsning kan anbefales følgende oversigtsværker.

Danmarks Oldtid, Stenalder 13.000-2.000 f.Kr., af Jørgen Jensen, 2001, Gyldendal.

Danmarks Oldtid, Bronzealder 2.000-500 f.Kr., af Jørgen Jensen, 2002, Gyldendal.

Danmarks Oldtid, Ældre Jernalder 500 f.Kr.-400 e.Kr., af Jørgen Jensen, 2003, Gyldendal.

Udgravningsdata

Krebsen II, City Syd

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 7039
- Fund & Fortidsminder: 12.05.04 sb 77, 81, 82 og 83
- Kulturstyrelsen jnr. 20/03055
- Bygherre: Aalborg Kommune
- Undersøgt areal: 1.617 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Arkæolog Peter Thomsen
 - Arkæolog Diana Windfeldt-Schmidt
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg

